

APŽVALGA

LIETUVIŲ INFORMACINIS KULTŪRINIS LEIDINYS

Nr. 13

1946 m. kovo 10 d.

NURTINGEN

Radėtis Lietuvoje

1945 m. SPALIO-LAPKRIČIO MĖN.

Škotijoje, Bellshille, Britanijos lietuvių laikraštis "Iš-eivių Draugas" išspausdino pasikalbėjimą su Londono lietuviu, kuris neseniai grįžo iš Lietuvos. Laikraštis rašo:

"Iš Marijampolės per Kauną, Vilnių, Daugpilį, Pskovą, Leningradą, Helsinkį, Stokholmą ir Skotiją į Londoną grįžo vienas Londono lietuvis, kuris Lietuvoje iškentė tris okupacijas. Gyvenimą Lietuvoje gerai pažįsta, nes ten gyveno ilgą laiką. Jis papasakojo, jog Kaune "Juodojoje rinkoje" už kg juodos duonos mokėjo 20 rublių. Baltos duonos Lietuvoje nėra. Oficialus kursas: už vieną anglų svarą - 25 rubliai.

-Kiek gi sunkiai dirbas darbininkas vidutiniškai uždirba Lietuvoje?

-Pažįstamas geležinkelietis per mėnesį uždirbo 135 rublius, nors jo alga numatyta 300 rublių. Tie jo negaunami 165 rubliai - įvairioms valstybinėms paskoloms ir mokesčiams. Jo žmona uždirba 250 rublių, bet po visų atskaitymų ji gauna tik 80 rublių.

-Matau, kad iš Kauno parsivežta papirosų. Kiek jie ten kaštuoja?

-Už 20 papirosų kooperatyve - 4,5 rublių, bet ten jų negalima gauti. "Juodojoje biržoje" už 20 papirosų - 25 rubliai.

-O kaip Lietuvoje ūkininkai jaučiasi?

-Nuo kiekvienos karvės ūkininkas turi pristatyti nustatytą kiekį pieno į pienines. Vištoms nustatytas kiekis kiaušinių, kuriuos jos turi sudėti. Kiaulės augina lašinius, bet reikia atiduoti, o už arklius atidirbti valdžiai. Ūkininkas už du arklius turėjo atidirbti: 20 kietmėterių malkų nuvežti už kelio-likos kilometrų. Du vyrai dirbom dešimtį dienų nuo ryto 5 val. iki 22 val. nakties. Nedirbsi - atims arklius. Kaip gyvena ūkininkai? Išmoko gyventi: naktimis pasislėpę duonai ir gyvulių pašarui. Kai užklumpa bėmalant, atina girnas ir užkrauna 15.000 - 20.000 rublių pabrūdą. Girnomis laikyti reikia išsiimti specialų leidimą. Toks leidimas būtinas ir siuvanoms mašinoms. Be leidimo laikomos mašinos atimanos ir dar baudžiama. Gyvenimas labai sunkus. Bet reikia gyventi.

-Koks įspūdis labiausiai įstrigo jūsų atmintyje?

-Per du mėnesius rusės visais keliais varė iš Vokietijos bandas geriausių karvių. Kai kas sako, kad per Lietuvą buvo pervaryta per milijoną karvių. Daug karvių pakeliui žuvo dėl nenakos jų priežiūros. Moterys atvykdavo traukiniais į Pabrūse, paėmė karvių kaimenes ir pėsčiomis varydavo į Rusiją.

-Kaip žmonės dėvi Lietuvoje?

-Labai prastai. Jei kas ir turi geresnį švarką ar batus, tai laiko paslėptis. Nenori būti įtariamam. Bendrai yra daug vagysčių ir suktybių. Žmonės mokoši iš ateivių. Nepagavo - molo diec, jei pagavo - durak."

"Lietuvių žinybas" spausdina taip pat vieno piliečio, kuriam pavyko pasprukti iš Lietuvos, įdomias žinias apie gyv. nimą Tėvyneje. Tų žinių pluoštelių čia patiekiame.

"Raudonarniečių Lietuvoje labai daug. Raudonoji armija aprūpinama Lietuvos ūkininkų pristatytais produktais /civiliai gauna kas lieka/. Rusų kareiviai giriasi, kad jie dar turėsia pertvarkyti pasaulį. Raudonoji armija dar būsianti iškelta ir kitur. Su vienais, girdi, busia lengva apsidiirbti, bet kiek sunkiau gali būti su kitais. Raudonoji armija tebėra apsiginklavusi amerikoniškais pabūklais, tankais, ant kurių net tebėra parašas USA.

Jauni vyrai buvo mobilizuojami ir išvežti darbams į Rusiją. Po kurio laiko kai kurie iš jų sugrįžta sveikatais pataisyti, bet retas kuris gali būti pašaisomas: grįžta ligoniai, išvargę, išdžiūvę. Ir nenuostabu: Rusijoje jie gauna kartais dirbti apsilvilkę vienais narškiniais, esant 20-30 laipsnių C šalčiui, valgyti gauna džiovintos duonos, skystos sriubos, arbatos ir du gabaliuku cukraus į dieną, o jei nepasiekia savo darbo normos, tai ir to negauna. Nenuostabu tad, kad vyrai slapstosi nuo mobilizacijos, ir rusai turi nemaža vargo, kol ką pagauna. Dažnai daro puolimus: apsupa miestus ir kaimus, krečia, tikrina dokumentus ir, ką pagauna, išstremia.

Vyrų Lietuvoje labai mažai liko. Vyriausia valdžia Lietuvoje yra NKVD; vyriausi valdininkai yra rusai /dažnai žydai/, kurie turi vertėjus, bet ir patys mokosi lietuviškai ir turi pasiėmę lietuviškas pavardes. Viršaičiai lietuviai, bet NKVD /rusų/ priežiūroje. Paleckis su vyriausybe sėdi Vilniuje ir gauna įsakymus, kaip ir pirmosios okupacijos metu, iš NKVD.

Yra lietuvių policininkų, taip pat ir NKVD savo eilėse turi lietuvių. Vieni jų į ten įstojo iš įsitikinimo, kiti - savo kailį gelbėdami. Kaimo slaptoji policija - stribidininkai - sudaryta iš 16-17 metų jaunuolių, kurie gauna ginklus ir po maišą šovinių. Uniformą jie dėvi tik per paradas. Visi gyventojai yra sekami ir bijosi atvirai kalbėti net ir su gerais pažįstamais.

Leidimus reikia gauti viskam: nori išvažiuoti į kitą miestą giminių aplankyti - turi gauti leidimą iš NKVD /jį reikia grąžinti grįžus/, nori traukiniu važiuoti - gauti leidimą.

Pabėgėlių ir didesnieji ūkiai paverčiami kolchozais arba padalinami tarp darbininkų. Tų naujų ūkių didumas priklauso nuo norinčių žemės asmenų skaičiaus. Naujakuriai gauna iki 10.000 rublių paskolos; už juos gali nusipirkti tik vieną arklių. Buvusieji ūkininkai dabar bėrnauja. Didžiausi leistini ūkiai - 30 ha, bet jau einama prie 25 ha normos.

Maisto produktų didelis trūkumas. Oficialės kainos, perkant pagal korteles, yra pigios, bet labai mažai ką galima gauti. Norint pragyventi, reikia pirktis juodojoje rinkoje, kuri yra oficialiai leidžiama. Darbininkai turi maisto korteles; ūkininkai, seneliai ir vaikai jų negauna. Visiems reikia pirktis juodojoje rinkoje.

Lietuviškų ženklų vartojimas uždraustas, ir bausmės už tą "kriminalą" siekia iki 15-20 metų kalėjimo; tai vadinama atisovietiška propaganda."

Bernardas Brazdžionis

Aš be tavęs

Aš be tavęs žuikėliau pasausis
 Ranybės nišioj pėsčiu,
 Ir juoda kaip juoda žviesiausias,
 Ir akys pilnos ašarų.

Kas dieną plėšiamas širdį
 Juokai ir laimė avetimi,
 Ir aš tik širdies žemei girdint
 Raudon kaip raudonis imi.

O Dieve, Lieve, tu paguoda
 Buvai bėgimo pakeliamas,
 Apšviesti ir mūsų naktį juoda
 Malonės savo spinduliais.

O mylimoji, o tėvyne,
 Veskit gyvenimui mane,
 Guoskit pavargusią krūtinę
 Ne vien svajonėm, ne sapne:

Tegu vėl grįžta mūsų dienos
 Su tavimi kartu kartu,
 Tegu vėl žydi mum purienos
 Ant miesto Nemuno krantų.

O N E M U N E ...

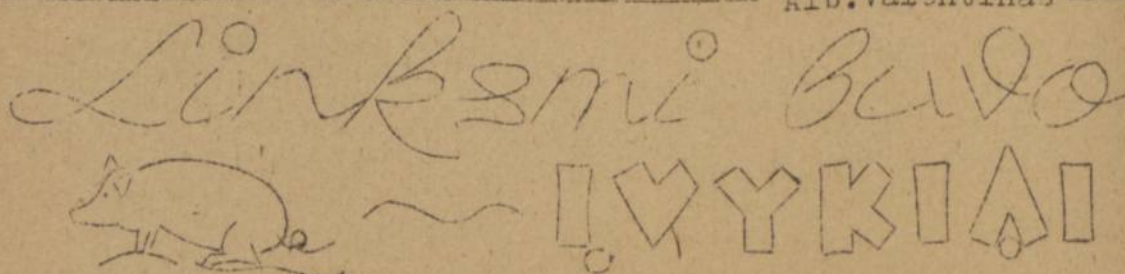
O, Nemune, tavęs pasiilgo mūsų
 Pavargę akys ir diduona širdis,
 Pavargę akys žvelgia Kauno pusėn,
 Širdis neranda tėviškės žvaigždės.

Po debesim ji mirga visą naktį,
 Po debesim ji gal mirgės ir lauks,
 Kol Dievo rykštė vargo žeme įlakti
 Ir upės sielvarto tekot paliaus.

O, Viešpatie, kam Tavo žvilgsniai budi
 Dangaus žvaigždėnuose ir skruzdėlės takuos?
 Taves teprašom tik agucios grūdo:
 Tėvynės žemės ir širdžių taikos.

/Iš naujai išėjusio rinkinio "Svetimi kalnai"/

Alb. Valentinas

MĖSĖDIŠKI IR GAVENIŠKI APMASTYMAI

Gal prisimenate dar įvykius, kurie dėjosi tą rytą Galulaukės sodžiuje, žinoma, Žemaitijoje, o ne kur kitur...

Anksti, dar aušrai nepradėjus brėkšti, sukilo Šiaudinio šeima. Bernas, liktarna švaistydamasis, bėginėjo paliai tvartą, nešė lentas ir traukė iš pastogės senas roges, o pats Šiaudinis užsivilko kailinukas ir kepurę užsidėjo su spindinčiu matiku. Tartum rengtųsi į tolimus atlaidus važiuoti... Pati Šiaudinienė triūsė apie virtuvę, kaitino didelius katilus vandens ir pati viena sau kalbėjo:

- Syki bus galas šitai riestanosei...

Ir mintyse, kaip kokiame kino paveiksle, prabėgo vargai ir nemalonumai, kuriuos išdarinėjo nedorėlė. Kiek kartų joga įsiveržusi į gričią išdrapstė iš katilo tik ką išvirtas pietums bulves, nuvertė nuo zoslano puodynes su pienu ir sudaužė patį geriausią žaliąjį asotį su geltonomis gėlėmis. Tada Šiaudinienė net apsiverkė: toks asotis buvo... Šv. Rokė atlaiduose buvo pirkusi. Ot, dabar už tai jai taip ir reikia...

Įėjo gričion Šiaudinis, sunkų plaktuką rankoje laikydamas, ir sako pačiai patylomis:

- O kam įduosime peilį?

- Agi, Meškėnui, o kam gi kitam. Japonų kare kelis metus siautė ir turi marią ranką...

Šiaudinis pasiėmė liktarną ir iššvitravo takeliu pas Meškėną.

- Sotink, Pondiev, - tarė pusryčius valgančiam seniui Meškėnui. - Kaimynėli, paimek peilį ir einame, vienai reikia padaryti galą... Nusibodo jau su ja...

Meškėnas padėjo šaukštą, nuo lentynos pasiėmė ilgą spindintį peilį ir užsikišo už kelnų juosmens.

- Bet be septynių vyrų aš neapsiimu nieko padaryti, - paslaptinai pasakė Meškėnas. - Šitokia bestija...

Kažin koks nedoras darbas, paslaptingas nusikaltimas tą rytą buvo ruošiamas Galulaukės sodžiuje.

Einant taku į Šiaudinio sodybą, Meškėnas pasakojo šturpias istorijas apie kruvinus įvykius.

- Tai kas dėjosi anuose metuose japonų kare, kas gali apsakyti... Bet aš prieš durdamas kiekvieną geltonąjį persižegnodavau ir sukalbėdavau trumpą maldelę... Paskui tik šmykšt aštriu ir plonu ciosorišku durtuvu, tai geltonasis nū ai... Žinoma, nebuvo tas gera ir nereikėjo to daryti, bet toks jau buvo įsakymas šventas Jo Majestotos, visos Rusijos karalystės šviesiausiojo vienvaldžio...

Taip jiems bekalbant, staiga iš Slunkio gojoliaus su didžiu triukšmu pakilo varnų būrys. Bauriai krankdami ir visaip vartydamiesi virš galvų šitie juodi sutvėrimai lydėjo keleivius iki pat sodybos. Paskui užėmė atitinkamas pozicijas, sutūpdami vieni ant tvarto stogų, kiti kiemo medžiuose.

- Varnai visai nujaučia, kur įvyks kraujo praliejimas, - pasakė Meškėnas. - Taip būdavo ir prie Fort Arthuro. Visokius rataratus sukdami ir visaip krankdami, jau prieš kelias dienas nurodydavo vietą, kur įvyks durtuvų kova...

Neilgai trukus ryto tyloje pasigirdo nelaimingos aukos baisus šauksmas ir žviegimas. Septyni vyrai sušilo, visaip virsdami ir voliodamiesi po mėsą, tempė iš tvarto lauk septynių centnerių sunkumo Šiaudinio riestau dege. Pats Šiaudinis laikė už uodegos, bernas valdė vyriausiąją jėgą su vadovybę ir davinėjo įsakymus, o Meškėnas, laikydamas rankoje ilgą peilį, žegnojo ir laimino savo auką. Tuo gi tarpu Šiaudinienė, kad nieko nematytų, nubėgo už gričios galą ir apsipylė ašaromis... Šį momentą baisingiausiai jai pagailo riestauodegės: atleidžia jau ir už asotį ir už visas kitas kiaulystes, kad tik vyrai geriau jai nieko nedarytų.

-0-

Toki tai įvykiai ir ceremonijos vykdavo mano mieloje Žemaitijoje anais gerais laikais. Bet tuo viskas nesibaigdavo. Varnai keldavo puotą iki vėlaus popiečio, katinai ramūs sėlėdavo ant tvorų ir lepše prausdavo savo snukučius, nebenorėdami nė pažvelgti į mėsą, o ubagai visai atsisakydavo valgyti. Primygtinai šeimininkų siūlomi, jie kraipydavo galvas ir nenoromis atsisakydavo:

- Negut, jei turi ką kepto, gerai paspirginto...

Šunys taip pat dvigubu stropumu eidavo savo pareigas. Triukšmingai paldavo tingius ir visokių keptų dalykų persiėdusius ubagus ir vis skersa akimi žvelgdavo į šeimininką, ar jis matė ir įvertina šitas pastangas. O gospadorius šypsodavosi pro geltoną ūsą ir sakydavo:

- Sa, sa, Margi, užteks. Eime į kamara...

Ir šuo, galvą nuleidęs, uodegą paspaudes sekdamas šeimininką.

Tai būdavo pasiutęs "mėsėdas"... Kiaulių bėda. Sunku dabar pasakyti, ar greit mums beteks dalyvauti tokiuose linksmuose įvykiuose. Mus jau seniai juk valdė kieta Gavėno ranka...

-0-

Bet ir Lietuvoje šitie linksmi įvykiai pasibaigdavo tuo momentu, kai tik liūdnu savo gaudesiu užgavėdavo Silasodžio bažnytėlės varpai. Liūdnas oix liūdnas tada laikas ateidavo...

Šiaudinis giliai užpečkin užmesdavo mėsos kamaraitės raktus, kad kartais neįpaltų kokion pagundon... Ubagai svirduliuodami vaikščiodavo po kaimus ir ilgus poterius kalbėdavo dėl duonos abrakų, apie keptus daiktus visai nesvajodami. Ir šunės pro pirštus bežiūrėdavo į savo pareigas: daugiau susirietę snausdavo savo būdose ir visą laiką sapnuodavo gerus kaulus. Varnams taip pat būdavo baigtos visos puotos. Paparusiomis uodegomis per dienas snausdavo Slunkio gojelyje, svajodami apie gerų arklių pasilaikymus...

O Meškėnas, šitas kruvinose nuodėmėse sumirkęs dėdė, gal būt, kad ir šiandieną atgailauja, galvą pelonais pasibarstes, vien duona ir vandeniui bemisdamas... Ir šitą gavėnią, tur būt, bus jis iš lovos ismetęs šlužinius ir vietoje jų prisikroves lovą aktrių akmenų... Savo peilį bus įkases į žemę, o į rankas pasiėmęs seną "Živatą Jėzusą" ir beskaitęs, kaip Jėzus keturiasdešimt dienų ir naktų pasninkavo tyruose, o šėtonas nelabas iš baisiai gundė, rodydamas didžius miestus, spindinčius auksu... Gal ir taip, gal ir kitaip... Juk mums labai lemta dalyvauti ne liūdnuose Lietuvos gavėnios įvykiuose...

Aprie LIETUVA * * IR LIETUVIUS

NEPALAUŽIAMA DVASIA

Amerikiečių laikraštis "The Mirror" įdėjo kap. Al. Richards straipsnį, pradedamą senatoriaus D. I. Walsh žodžiais: "Lietuvių tauta įrodo, kad tautos stiprybė glūdi ne jos didame, ar turtin-gume. Šios tautos didžiausiu pajėgumo laidu yra nepalaužiama dvasia, nes ji nenori likti priespaudoje ir susigyventi su da-bartine padėtimi, kad ji užsitestų ilgesnį laiką." Toliau Al. Richards savo straipsnyje nušviečia tremtinių gyvenimą Vokie-tijoje, pažymėdamas, kad lietuviai nenusimeina ir organizuojasi. Ypač iškeliama lietuvių tremtinių kultūrinis judrumas. "Lie-tuvoje padėtis pasibaisėtina", rašoma straipsnyje ir plačiau nu-šviečiamas okupantų vykdomas teroras. "Šiandienykštė Lietuva yra nelaimių ir ašarų kraštas", sako Al. Richards ir savo strain-snį baigia tokiais žodžiais: "Už šias baisybes nemažinkime savo atsakomybės. Pabaltijis nebūtų sunaikintas, jei Stalinui nebū-tume buvę vergiškai paklusnūs. Dabar dar galime kai ką darviti bent paneigti tą begėdišką melą, kad pabaltiečiai esą slaviškos kilmės ir džiugiai grįžo į "matušką" Rusiją. Mes turime išaiš-kinti pasauliui, kad mažos tautos nesudaro pavojaus pasaulinei taikai ir nėra nuolatinių karų priežastimi. Kai kurie bolševi-kuojantieji JAV Kongreso nariai jau pradėjo varyti mažoms tau-toms nepalankią propagandą. Bet jie pamiršta, kad ir JAV pir-miau buvo nereikšmingos ir silpnos. Visa tai daroma vergiškai bijant Rusijos ar neapdairiai vairuojant politiką. Mūsų dabar-tinė politika su dabartine bolševikine Rusija nepateisinama jo-kiais išvedžiojimais. Tiesa, prez. Trumanas pareiškė, kad visos tautos turi būti nepriklausomos, nors jos šiandien yra neteku-sios nepriklausomybės. Tolimesneje kalboje nutolsta nuo ką tik paskelbtos minties. Kaikuriais atvejais, esą, negalima pašalin-ti primestos nors ir nepageidaujamos valdžios." /EI/

TREMTINIŲ LAIŠKAI IŠ SIBIRO

"Naujienos" talpina keletą laiškų, kuriuos gavo ištremtųjų į Sibirą lietuvių giminės Amerikoje. Vienaime tokių laiškų trem-tinys P. N. rašo, kad gyvenęs Sibiro gilumoje. Sveikatos jau ne-tekęs, netekęs ir vilties gyvas iš ten ištrūkti. Per tris mėne-sius metuose nematęs saulės. Kitas laiškas gautas Amerikoje nuo A. V. iš Sibiro. Rašo esanti gyva, bet sveikata jau visai pakrikusi. Du vaikučiai jau mirė. Į miškus medžių kirsti ji jau nepajėgianti. Jos vyras atskirtas - ištremtas į kitą vie-tą.

KOLEKTYVAS ŠVEDŲ SPAUDOS APŽVALGAI DARYTI

LAIIC praneša, kad Stockholme susidarė nedidelis lietuvių tremtinių kolektyvas, kuris užsimojo daryti periodinę švedų spaudos apžvalgą. Ši apžvalga siunčiama Amerikos lietuvių laikraščiams.

KLaidos atitaisymas

Nacių vadams patiekiamame kaltinamajame akte, kai kuriose vietose, prie SSSR priskirta Lietuvos valstybė. Patirta, kad šiuo reikalu kreiptasi į Tarptautinį Karinį Tribunalą ir griežtai protestuota dėl padarytos klaidos.

Sovietų Rusija pakartotinai, t.y. 1920.VII.12 ir 1926.IX.28 Maskvoje pasirašytose sutartyse ir eilėje kitų įsakmiai pripažino Lietuvą suverenine valstybe. 1940.VI.15 sovietinė Sąjunga Lietuvą okupuoja, įvesdama įvairių ginklų rūšių 300.000 kariuomenę. Netrukus buvo sukurta politinė policija – NKVD, kuriai padedant pravedė tariamus rinkimus į Liaudies Seimą. Lietuvos vyriausybė buvo diriguojama Dekanozovo, Molotovo padejėjo, Sovietų Sąjungos pasiuntinio Pozdniakovo ir gaušybės kitų agentų.

Liaudies Seimas neturėjo jokios teisės kalbėti lietuvių tautos vardu, Lietuvą įjungti į SSSR, nes tik sovietiniai agentai ir negausi komunistų partija lėmė jo sudarymą. To tariamojo seimo kandidatai buvo parinkti komunistų partijos, kuri priklausė Maskvos. Vienintelio sąrašo kandidatų įrašyta tiek, kiek jų turėjo būti "išrinkta". Rinkimų metu visur siuntė NKVD agentai. Spaudoje ir kitomis priemonėmis grūmėta, kad nebalsuojantieji bus apskelbti "liaudies priešininkais" iš to seks daug nemalonumų. Prieš rinkimus suimti partijų vadovai, redaktoriai ir įtakingi visuomenės veikėjai. Nežiūrint teroro, balsavo tik 20 % turinčių teisę balsuoti, nors rinkimų išvakarėse paskelbta Londone, kad Lietuvoje balsavo 100 % visų rinkėjų. Liaudies seime galėjo kalbėti tik iš anksto kompartijos parinkti asmenys. Rezoliucijas, kurias seimas priėmė, atitinkamos sovietinės įstaigos paruošė iš anksto. T aukščiausiąją sovietinę tarybą nuslūsti ne vien lietuviai, bet Pozdniakovas, sovietų įgulos viršininkas gen.Kuznecovas ir kiti rusai.

Karinės pajėgos išikišimas aiškiai pabrėžtas Liaudies Seimo rezoliucijoje: "Galingai raudonajai armijai padedant įkurta tarybų valdžia." Šiuo keliu Lietuva buvo įjungta į Sovietų Rusiją. Tas ir kiti bolševikų padaryti prievartos veiksmai susovietintoje Lietuvoje jos teisiškai neįpareigoja. Todėl Lietuva negali būti priskirta prie SSSR, pastaroji neturi teisių kalbėti lietuvių tautos vardu.

Tarptautinio karinio tribunolo prokuroras R.H.Jackson, JAV vardu, ir D.Britanija yra padariusios atitinkamų rezervų pasirašydamos kaltinamąjį aktą. Šis žygis vertas pagarbos iš lietuvių tautos padėkos. Anglosaksiškas pasaulis nors kai kur pakenčia jėgos sudarytą padėtį, bet jos neįteisina. Šis žygis rodo, kad pasaulinės galybės nėra linkusios dabartinę Lietuvos padėtį įteisinti, t.y. ją atiduoti sovietinės Rusijos amžinon vergijon. /EI/

KAS KĄ RAŠO APIE LIETUVĄ IR LIETUVIUS

LAIC. – Rinkimų proga Lenkijoje "Ameryka-Echo" aprašinėja, kaip rinkimai buvo bolševikų praversti 1940 m. Lietuvoje. Tas pats laikraštis prielankiai rašo apie Lietuvos, Latvijos, Estijos ir Suomijos kultūrinį ir ūkinį bendradarbiavimą.

– New Yorke leidžiamas lenkų dienraštis "Nowy Swiat", rašydamas apie naujai sukurta Žmogaus Teisių Sąjungą, pažymi, kad į jos vadovybę iš Amerikos lietuvių įeina kun.J.Balkūnas. Toji organizacija pasisako už visišką Baltijos ir Balkanų valstybių nepriklausomybę. Komentuodamas tos organizacijos pirmininko

kongresmano O'Konski kalbą, laikraštis cituoja jo žodžius: "Mano amerikietiškoji tėvynė iki šiol visada išlaikė duotą žodį, išskyrus... Lenkijos, Baltijos ir Balkanų valstybių atžvilgiu."

- JAV rusų laikraštis "Pravda", rašydamas apie viduramžių Lietuvą, pažymi, kad 1315 - 1450 m. buvo "istorinis Pietinės Rusijos laikotarpis, kada galingų ir išmintingų Lietuvos kunigaikščių valdomos, vidurinės ir Dniepro baseino Rusijos žemės džiaugėsi taika ir tautinio progreso garve."

POLITINĖ

Apžvalga

Sovietų vyriausybės nariai, nors ir atsargiai, nurodė, kad jiems grėsia pavojus iš kapitalistinio pasaulio. Raudonoji armija negalinti vien tik džiaugtis laimėjimų laurais. Ateičiai reikia ruoštis ir realiai ją vertinti.

Šie žodžiai įgyvendinami. Karo metu įgytas grobis apdraudžiamas. Visa tai daroma ypač D.Britanijos sąskaiton. Pastarosios atstovai W.Churchillis, Cl.Attlee ir E.Bevinas nenori ruošti imperijos laido tuvių. Jų kalbos rodo didelį susirūpinimą dabartine tarptautine politine padėtimi. Churchillis, bevišėdamas JAV, atliko reikiamą užduotį. Tai įrodo Fyrnes kalbos tonas ir jos radikalumas. Joje, nors neatvirai, smerkiamas bolševistinis imperializmas.

Dabartiniu metu jau lyg pamirštas JTO pasaulin paleistas taikos balandis. Politinė spauda kelia atvirai klausimą: kas bus rytoj? Spėliojimo pagrindų yra sovietų milžiniško masto politinė ofenzyva, kurią seka karinė pajėga. Visa tai nesudaro progos kalbėti apie nuosirdų tarptautinį bendradarbiavimą, kuris būtų pagrindus pastovios taikos rūnui.

SSSR OFENZYVINĖ POLITIKA. - Sovietai dar prieš karą susitarė su Reichu ir okupavo pusę Lenkijos, Pabaltijo valstybes, atplėšė Suomijos Kareliją, užgrobė Rumunijos Besarabiją, vėliau įsėdė Karaliaučiuje. Sukurtoji Lenkija, netolima 17-tos respublikos santvarkai, paima teritoriją ligi Oderio. Tuo būdu jie tampa amžiniais vokiečių priešais. Pagal Maskvos gaires rikiuoja Suomiją, Rumuniją, Bulgariją. Vengrija patenka visiškai bolševikų ūkinėn globon. Į Adriją atidaro duris J.Broc /Tito/. Čia susiduria sovietų interesai su britų dėl Triesto, tiksliau Julijos Venecijos. Šios srities problemą jie nori išugdyti į milžinišką Viduržemio jūros įtakos sritį. Tuo būdu paraiškintinas bolševikų taktikos pakeitimas ir atsisakymas Belgradą palaikyti Triesto klausime. Jiems labiausiai rūpi įsigalėti pairusioje Italijoje. Gyvenimo sąlygos ten labai sunkios, komunistų partija stiprėja. Padėčiai nepakitėjus, ji gali tapti vyraujančia, nes šiandien jau turi 3 milijonus narių. Maskva, palaikydamą Italijos pusę, nori ten įgyti daugiau simpatijų, nes visiems žinoma, kad Triesto klausimo sprendimą atidėjus Tito nevirs sovietų priešu.

Dodekaneso salyno klausimas bolševikams vėl parūpo. Jie pasiūlė Graikijos vyriausybei, kad ta sritis būtų drauge valdoma

su graikais. Tuo būdu būtų iš dalies palaužiamą Dardanelų blokadą, o Turkija apsupama.

Tolimiausios perspektyvos klausimai, kurie sovietų diplomatijos šiandien užbrėžiami, tai Tanžeras ir Bergenai. Kelias į Tanžerą eina per Artimuosius Rytus. Irano klausimas šiandieną paliekamas atviru. Raudonoji armija iš ten turėjo pasitraukti iki kovo mėn. 2 d., bet ji pajudėjo tik iš vadinamosios "taikingos" zonos, kuria Kremlius nesidomi. Britų geras pavyzdys - kariuomenę laiku atitraukti, bolševikų nepasekamas. Irano vienoks ar kitoks susitarimas su Maskva šiandienykštės padėties nepakeis, kaip jos nepakeičia persų parlamento protestas ar vyriausybės daryti žygiai Vašingtone.

Antras taškas Artimuosiuose Rytuose - Sirijos ir Libano sritis. Višinskis, iškeldamas Sirijos ir Libano klausimą JTO, siekė pašalinti iš ten britų ir prancūzų kariuomenę, kad krašte vyrautų suirutė. Ortodoksų bažnyčios įtaka Libane yra nemaža. Sovietai tikisi, kad ten bus pripažintas Maskvos patriarchas. Tuo atveju ten būtų įgyjamas tam tikras svoris, kuris palengvintų išspręsti politiniai militarinius klausimus. Sovietų politinis tikslas iškelti koją Libanui, kad tuo būdu prieitų prie kairio sparno, saugančio britų susisiekimo arteriją į Indiją. Irakas, turtingas ypač nafta, liktų apsuptas, nes Palestinoje vyksta savos rūšies karas, kuriame bolševikai taipgi taria savo žodį.

Vafdistai - egiptiečiai nacionalistai - naudojami proga ir, nežinodami britų notos, toliau tesia anglams nedraugingą judėjimą. Egiptas reikalauja atitraukti britų kariuomenę iš Kairo ir Aleksandrijos. Šis egiptiečių reikalavimas randa atgarsį už Egipto sienų, nes karolis Farukas nori musulmonų centrą įkurdinti Egipto sostinėje.

Moskva neabejotinai remia nacionalistinių judėjimą Tunise, o Libijoje ir Kironaikoje gina italų reikalus. SSSR visomis priemonėmis siekia vieno tikslo - įsigalėti, o užėmus poziciją - ją neapleisti. Turkija taipgi nepamirštama. Gruzijos komunistų partijos gen. sekretorius "Pravdoje" rašo, kad Turkija turi grąžinti sovietams Karso, Ardahano sritis. Šį kartą pamiršamos pretenzijos į Trapezundą, bet naujai keliamas Oltu srities klausimas. Bolševikai turėdami tas sritis lengvai gali užimti Erzurumą, turkų šiaurinę gynybos tvirtovę.

Bolševikų veržla į Berganą yra žymiai lengvesnė. Suomijoje jie yra koją įkėlę. Švedija šio karo metu vieną kartą teisėmoko - praturtėti bet kartą sovietams perduodant. Norvegija nors dabar gyvena sunkų metų, bet ten dar neparuošta dirva bolševikinei sėklai.

Europos centre, o ypač vakarinėje jos dalyje Kremlius taipgi turi savo tikslus. Ispanijos reikalo tiesiog dar nesikiša, nes dar nėra tinkamai pasiruošę. Franco aiškiai pakaltina komunistus, bet Maskva tyli.

Tolimuosiuose Rytuose sovietai visur stengiasi įsitvirtinti. Su Išorine Mongolija pasirašo naujas sutartis. Iš Mandžūrijos kojos nekelia. Maskva pasiūlė Kinijai ten esančius turtus pusiau eksploatuoti. Komunistų ginkluoti būriai, remiami bolševikų, Mandžūrijoje padeda jiems apvaldyti nedraugingą elementą.

SSSR nepaprastas veiklumas, laužymas eilės sutarčių nevien sukėlė anglosaksų spaudoje audrą, bet ir vertėintis atitinkamų apsaugos priemonių.

ATVIRAS ŽONIS ŽEMUOSE RŪMUOSE. - Sovietų nepaprasta veržla, griauianti D. Britanijos imperijos pastatą, turėjo kartą priversti britus pasisakyti dėl jų santykių su Maskva. Britų - bolševikų santykiai daugelyje fazių reiškėsi skirtingais niuansais. Londono

konferencijoje Molotovas grubiai formulavo Kremliaus tikslus, ir tai privadė prie konferencijos lūdnos pabaigos. Maskvos konferencijos išdavėje susidarė įspūdis, jog JAV ir D. Britanija nuėjo skirtingu keliu. Amerikiečių spauda net bandė pakaltinti E. Beviną, kodėl jis nerado kalbos su bolševikais, dėl ko neišsiaiškino su jais Artimųjų Rytų klausimų. JTO konferencija anglosaksus suartina ir jie veik vienu motu prabyla, aiškindami tą pačią prasmę, bet tik skirtingais žodžiais.

Žemuošiuose Rūmuose kelias dienas tęsėsi diskusijos dėl britų-bolševikų santykių. Konservatorių atstovas Macmillian nurodė, kad britai saugumo taryboje buvo nuolat tiesiog ar netiesiog puolami. Britai viešosios diplomatijos laikotarpyje negali pakęsti užslėptos taikos. O tą taiką sudaro nežinomi bolševikų tikslai. Ko nori SSSR? - klausia Macmillian. Pirmutinė jo prielaida - bolševikų imperializmas. "Iki britai bus gyvi, mes ginsimės iš paskutiniųjų, kad įgytą palikiną išlaikius." Antra jo hipotezė - kad sovietai, nežiūrint galimų pavojų, stengiasi sukurti vadinamąją saugumo sritį. Ir šiuo atveju bolševikai turėtų kitomis priemonėmis, o ne nuolatiniu mažųjų tautų pavergimu, neramumais ieškoti lygsvaros pasaulyje. Kalbėtojas daro išvadą, kad pasaulis suskaidytas į dvi ūkiškų, politinių ir karinių įtakos sričių. Tiems skirtumams išlyginti reikia sušaukti didžiųjų galybių konferenciją.

Darbietis Price laiko britų - bolševikų santarvę mirusia raiše. Esamus nesutarimus reikia pavesti sprasti JTO, bet ne atskiroms galybėms. Kiti kalbėtojai nurodė, kad britai šiandieną negali eiti taikingos politikos keliu, kurią Chamberlainas nuvedė į Muncheną. Bevinas pažymi, kad SSSR konservatorius laikė Anglijos nacionalistais, todėl jų nemėgdami skaitėsi su jais. Darbiečiu Anglijos akimis yra silpna, todėl nuolat užpildinėjama. Jis bandė su sovietais susitarti, draugiškumą sutartį 50 metų sudaryti, bet visos pastangos nuėjo vėjais. Bevinas ankstesnis nuolaidumas bolševikų skaitytas silpnumu, o pastarąją jo nuosaikią kalbą "Pravda" palydėjo pykdamas.

JAV POLITIKA. - Mackenzie King, Kanados ministeris pirmininkas, pareiškė, kad atominės bombos gamybos šnipinėjimas darytas Maskvos parėdymu. Jis pakaltina bolševikų karinį atstovą Ottavoje Zabetiną, kad jis patyrė apie atominės bombos sudėtį ir gamybos būdą. Ankstesni spėjimai ir paskelbimas bolševikų šnipinėjimo išdavų, negerina amerikiečių ir sovietų santykių. Byrnes pasakytoji kalba išryškino dabartinius JAV santykius su SSSR. Jo kalboje pareikštos šios pagrindinės mintys: 1. JAV nusistačiusios laikytis paskelbtos chartos nuostatų ir dės pastangas, kad ir kitos valstybės jų laikytųsi. 2. Tuo tikslu JAV turi palikti karines pajėgas, kol ginkluotos kitos valstybės. 3. JAV yra nuomonės, kad reikia atitraukti kariuomenę iš "mažų biednų kraštų", nors jie būtų buvę šios dalyviniai. 4. Kurios nors valstybės jėgos panaudojimas ar sudarymas grėsmių kitoms vers JAV nelikti abejingomis. 5. Įvairiomis priemonėmis negali būti kurios jėgos kariuomenė laikoma svetimame krašte, su juo laisvai nesusitarus. 6. Jokia jėga negali apiblašyti užimto krašto reparacijų sąskaiton, kol nebus tas klausimas bendrai išspręstas. Ši kalba išblaškė abejones, būk JAV siekia būti Maskvos - Londono taikintoja. JAV dabar atsistojo aiškioje vietoje. Jos siekė, anot Byrnes, gerų santykių su SSSR, bet priduria, kad gali būti atvejis, kurį iššauktų neišvengiamą konfliktą.

Churchillio pasakytoji kalba įelektrizavo amerikiečius. Jis reikalauja aiškumo santykiuose su sovietais. Jo kalbų serija tik pradėta, nes paskutinis žodis bus tartas Vašingtone.

Dabartinių politikų kalbos rodo įtempimo laipsnį, o tiksliau tarus jį pateisina. Didžiosios galybės nenusiginkluoja. Britanija

laiko, Associated Press žiniomis, 4,2 mil. kariuomenės. JAV milžiniškas laivynas, modernišką apsiginklavinimą gali būti kiekvienam metu panaudotas. Ar JAV atšaukė dalį kariuomenės vardan ramybės ir taikos? Spaudos pareikšta nuomone, grąžinti jie, nes taikos metu demoralizuojausi.

Ar ši taika, kai pasaulis kenčia milžinišką skurdą ir su nerimais stumia dienas lyg naujo siaubo laukdamas, gali būti ilgai pakasta? Dabartinis politinis barometras rodo, kad pasaulis vargu galės ilgai tvirti įtampoje, kuri nuo karo pabaigos iki šio meto vis didėja. Pastarosiose kalbose pasakyta, kad dėtės pastangos pasaulio taikai išlaikyti. Bet jos tikslo neatsiekė. Kas beliaika toliau? /EI/

ŽINIOS iš Tėvynės

MIRUSIEMS LIETUVOJE GERIAUSIA

Žinomas prekybininkas iš Cicero Adomas Bernadišius "Naujie-noms" neseniai persiuntė laišką, gautą iš Panevėžio, kuriame Lietuvoje gyvenantieji giminaičiai jam tarp kitko rašo: "Mes gyvename neblogai. Esame išlaisvinti. Nuo karo fronto nenukentėjome. Tavo tėvelis tai pavydėtinai gerai nenukentėjo ir visko turi. Gal ir mes kada prasikursim ir visko turėsime." Savo pastabose prie laiško A. Bernadišius rašo, jog jo tėvas prieš septynerius metus miręs, apie ką namiškiai jam pranešė prieš pat šį karą tarp bolševikų ir vokiečių.

KAS SUDARO NAUJUOSIUS "GERIAUSIUS IŠ GERIAUSIŲ"

Radio žiniomis, Sovietų Sąjungoje rinkimai į Aukščiausiąją Tarybą pasibaigė. Sovietų Sąjungoje rinkimai praėję entuziastingoje dvasioje, rinkimuose dalyvavo 99,7 % visų turinčių teisę balsuoti. Už svarbiausius kandidatus, kaip pav. už Staliną, balsuotojų pasisakyta beveik vienbalsiai. Tikslai Pabaltijo kraštuose buvo pasisakiusi opozicija, kuri, kaip radijas praneša, "buvusi labai nežymi ir į rinkimus įtakos beveik neturėjusi". Priešrinkiminė kampanija ~~xx~~ krašte truko ilgiau kaip 3 mėnesius. Į priešrinkiminę kampaniją buvo įtraukti ne tik komunistų partijos ir profesinių sąjungų nariai, bet ir pradžies mokyklų mokiniai. Šie pastarieji buvo įpareigoti namuose agituoti tėvus, kad tie jokia būdu nepamirštų atlikti savo pareigą rinkimuose. /"Draugas", I.5/ Jau turimomis žiniomis Lietuvoje į Aukščiausiąją Sovietų Sąjungos Tarybą išrinkti: Vincas Vitkauskas, Močys Gedvilas, Žiugžda, Vladas Motieka, Niunka, Justas Paleckis, Sniečkus, Elena Tamulienė, Motiejus Šumauskas, Suslov, Juozas Ambrazevičius, Stasys Apvala, Juozas Bagačiūnas, Jonas Bartašūnas, Pranas Vaitiekaitis, Antanas Venclova, Ivan Grisin, Aleksandr Lisacenko, Petras Kareckas, Marija Kaunaitė, Ivan Kovčev, Jonas Kriščiūnas, Marija Lukaševičienė, Stasys Malinauskas, Jonas Margis, Jonas Macevičius, Jonas Maciūskas, Antanina Mačienė, Kipras Petrauskas, Balys Pažemeckas, Kazys

Preikšas, Emilija Reišytė, Aleksandra Sokolov, Ona Taivienė, Magdalena Treigienė. Šiuose rinkimuose taip pat kandidatų buvo išstatyta lygiai tiek, kiek turėjo būti išrinkta deputatų. Pažymėtina, kad Lietuvoje turinčių teisę balsuoti buvo 1.378.954, o balsavo 1.265.638, kas sudaro tik 91,78 % visų, turėjusių balso teisę. Latvijoje, kur gyventojų beveik visu milijonu buvo mažiau, negu Lietuvoje, turinčių balso teisę buvo 1.248.441, o balsus atidavė 99,16 % šio skaičiaus. Estijoje balsavusiųjų skaičius siekė 98,71 %. Iš šių palygintųjų statistinių duomenų susidaro išpūdis, jog Latvijoje gyventojų skaičius šio metu yra beveik tas pats, kaip ir prieš karą, tačiau Lietuvoje nuo 2.800.000 - 3.000.000 /įskaitant Vilniaus krašto gyventojus/ smukta iki apie 2.000.000 - 2.100.000.

"NERAŠYKIT VYRAMS. - JŲ NĖRA..."

Kanadoje gyveną lietuviai yra gavę laiškų iš Lietuvos, kuriuos talpina "Naujienos". S.D. rašo: "Sveika dukrele. Esu gyva kol kas... Nerašykite laiškų vyrams, nes jų mažai bėra..." Kito laiško ištrauka skamba taip: "Esame sveiki. Daug mūsų krašte žuvo ir dar žūsta. Viskas gerai. Pasiliekanu nuliūdę."

MASKVOS PARODA UŽALIARMAVUSIŲ KAUNO DAILININKŲ

"Laisvė" talpina platų straipsnį apie Kauno dailininkų pasirošimus Maskvos parodai. Pagal laikraštį, dailininkams ypač trukdo darbo sąlygų ir darbui medžiagų stoka, dėl ko tik retas dailininkų suspės laiku atlikti užsakymus. Iš suvažiavime dalyvavusių ir kalbėjusių dailininkų minimi pavardėmis dail.V.Dilka, dail.St. Žukas, dabar esąs Lietuvos Dailininkų Sąjungos Kauno skyriaus pirmininku, ir dail.L.Mergošilskis, tituluojamas kaip sąjungos Fondo Valdybos pirmininkas.

NUSTATYTOS PYLIAVOS

Vilniaus radijas praneša, kad valstiečių ūkiams nustatyti privalomieji pristatymai 1946 metams. Pyliavos paliekamos: mėsos, riešutų, vilnų, kiaušinių ir šieno. Pristatymų normos paliekamos patvirtintos 1945 m. birželio 5 d. Suteiktos valstiečių ūkiams 50 % lengvatos 1945 m., šiems metams nepaliekamos. Valstiečių ūkiai kiaušinių privalo pristatyti: ūkiai nuo 1 iki 10 ha - 70 štukų, 10 - 15 ha - 100 št., 15 - 20 ha - 120 št., 20 - 25 ha - 150 št. ir daugiau 25 ha - 170 št. Valstiečių ūkiai, nelaukdami prievolės lapelių įteikimo, privalo pristatinti prievoles į surinkimo punktus. /MM/

PAKARUOKLIŠKAS JUMORAS LAIŠKE

Amerikos lietuvių laikraštis "Vienybė" 1946.I.25 rašo: "Neseniai vienas žmogus gavo laišką iš Lietuvos. Turinys toks įdomus, kad aš neiškenčiau jo nepacitavęs. Štai: "...sudogė mūsų kluonas per karą. Tegul perkūnas nujoja visus hitlerinius ir smetoninius žmogėdras. Dabar natūrinė kur krauti vasarojams, bet tikimės, kad su tarybinės valdžios pagalba vėl atsistatysime. Tegyvuoja raudonarmiečiai ir mūsų visų genialiausias vadas Stalinas, kurio išmintingose rankose vadovaujami mes pasistatysime ne tik kluoną, bet ir naują išsainamą vietą."

VAIKŲ AUKLĖJIMŲ RŪPINASI PARTIJA, BET NE TEVAI

Amerikiečių laikraščiuose paskiausiai laiku tilpo eilė pranešimų apie Lietuvos komunistų partijos susirūpinimą lietuvių vaikų auklėjimu. "Naujienos" cituoja maskviškes "Pravdos" Nr.238, kuriam sovietai giriasi, jog Pabaltijo kraštuose pristeigta bendrabučių net pradžios mokyklų vaikams. Bendrabučiuose vaikai praleidžia šešias dienas per savaitę ir tik vieną dieną savaitėje suteikiama jiems galimumo aplankyti tėvus. Raudonarmiečių vaikams bendrabučiuose maistas duodamas veltui. Kiek tokių bendrabučių šiuo metu yra Lietuvoje, tikrų šinių laikraščiai nepažūdo, tačiau pagal "Pravdą" Latvijoje tokių bendrabučių iki šiol pristeigta jau apie 1.200.

ĮVAIRIOS ŽINIOS

- Vilniaus radijas praneša: Zarasų pramonės kombinatas jau keturi mėnesiai kaip laiko komunistų partijos ir liaudies komisarių tarybos poreinamąją raudonąją vėliavą, kurią laimėjo soclenktynėse. Ypatinai didelės lenktynės pramonės kombinate buvo išvystytos prieš rinkimus į Aukščiausiąją tarybą. Pramonės kombinato darbininkai pasižadėjo kas mėnesį normą išpildyti 110 %.

- Raudonosios armijos dieną Zarasų malūne buvo pastatyta dinamomašina, kuri pradėjo tiekti miestui elektros srovę.

- Klaipėdoje atstatyti žymiausi lietuvių šiltašaržiai, kurių bendras žemės plotas siekia 45 ha. Šį pavasarį šiltašaržiuose numatyta užauginti 125.000 pomidorų kelmų.

- Maisto pramonės liaudies komisaras Antrijaitis kalbėdamas per radiją pareiškė, kad Lietuvoje jau atstatyti 5 mėsos kombinatai ir veikia du cukraus fabrikai. "Maisto" fabriko atstatymui paskirta 7 milijonai rublių. Numatoma, kad šiais metais malamosios įmonės savo gamybą padidins 20 %. Taip pat planuojama pastatyti makaronų fabriką, o Vilniuje didžiulį konfiterijos fabriką.

* *Laiku* *
* *ir* DOMU *

LENKIJOS VALDŽIA YRA LAIKINA

"Naujienos" rašo: "Spaudos atstovų konferencijoje JAV prezidentas Trumanas pareiškė, kad arba Bulgarija ir Rumunija turės susitvarkyti demokratiniiais pagrindais, arba jų vyriausybės neteks JAV pripažinimo, kuris buvęs sąlyginis. Trumanas taip pat pareiškė, kad ir su Lenkijos vyriausybe dar ne viskas baigta. Ši Lenkijos vyriausybė pripažinta su sąlyga, kad ji yra laikina ir turi užtikrinti pravedimą demokratinius laisvus rinkimus. Jei Lenkijos vyriausybė to nepadarys, jai tuomet pripažinimas bus atšauktas. Kalbėdamas dėl Maskvos konferencijoje palarytų nutarimų, Trumanas taip pat pabrėžė, jog ir čia paskutinis žodis priklauso ne Byrnes, bet jam pačiam.

AKTUALI SATYRA

Labai populieri Anglijoje pasidarė satyra "Animal Farma" /Gyvulių ūkis/, kurią parašė George Orwell. Joje aprašyta, kaip gyvuliai sukilo, išvijo visus žmones ir įsteigė komunistišką visuomenę. Pagaliau, kiaulės pasidarė diktatoriai. Jos paskelbė šūkį: "Visi gyvuliai yra lygūs, bet kai kurie gyvuliai yra lygesni už kitus." Ta knyga ketina išleisti ir Amerikoje. /"Naujienos", sausio 9 d./.

TIKROJI PRANCŪZŲ PARLAMENTO SUDĖTIS

"Naujienos" paduoda eilę skaičių iš naujojo Prancūzijos parlamento. Laikraštis rašo, jog komunistų gyrimasis, kad jie yra stipriausioji partija parlamente, neatitinka tiesos. Rinkimuose stipriausia partija faktinai išėjo socialistai. Oficialūs rinkimų duomenys: 151 komunistas, 143 respublikoninis liaudies judėjimas ir 139 socialistai nesudaro tikro parlamento vaizdo. Faktinai komunistai parlamente turi ne 151, bet 139 atstovus, kadangi 8 komunistai parlamentą išėjo kitais sarašais. Socialistų kitais sarašais parlamentą išėjo 49 atstovai, todėl parlamente socialistai turi tikramoje ne 139, bet 133 atstovus ir tuo padu yra stipriausia parlamento partija. Benicas prancūzų parlamento vaizdas procentualiai yra toks: socialistai - 33 %, komunistai - 27 % ir liaudies respublikonai - 26 %. Visoms kitoms grupėms parlamento lieka 14 % visų atstovų.

GIMINYSTĖS RYŠIAI

Okupavę Borneo salą japonai paskelbė pergalės dieną. Japonų štabo viršininkas suruošė didelės iškilmes, į kurias buvo pakviestas ir laukinių salų gyvenseną vadov. Sveikindamas japonų armijos ir laivyno viršininkus laukinių valas pareiškė:

- Mano gyslose teka japoniškas kraujas.
- Kaip taip? - paklausė nustebęs vienas japonų karininkas.
- Pereitą savaitę, - atsakė laukinis, - aš suvalgiau vieną jų generolą... /"Vienybė" 1.18/.

ĮDOMI PASTRAIPA IŠ MOLOTOVO KALBOS

"Naujienos" Nr.268 įsidėjo įdomią ištrauką iš Molotovo kalbos, pasakytos 1939 m. spalio 31 d. SSRR Aukščiausioje Taryboje, kurioje tarp kitko SSRR užsienių reikalų liaudies komisaras pareiškė:

"...Britanijos ir Prancūzijos valiančiosios klasės pastaruoju laiku bandė save nupiešti kaip demokratinių tautų teisių gynėjas, o Britanijos valdžia pasiskelbė, kad jos tikslas sunaikinti hitlerizmą. Tada reiškia, jog prancūzai ir britai paskelbė kažką panašaus į "ideologinį" karą prieš Vokietiją... Bet tokios rūšies karui absoliučiai nėra jokio pateisinimo. Galima priimti arba atmesti hitlerizmo ideologiją, lygiai kaip ir kurią nors kitą ideologinę sistemą. Tai politinės pašvalgos lalykas. Tačiau kiekvienas turėtų suprasti, kad ideologijos negalima sunaikinti jėga, negalima pašalinti su karo pagalba. Todėl yra ne tik nesamone, bet ir kriminalinis nusikaltimas vesti tokį karą, kaip karą hitlerizmui sunaikinti, po priedanga kovos už demokratiją."

BADO GRĖSMĖ EUROPOJE

Šiame amžiuje pasaulis pirmą kartą pergyvena dabartinio masto maitinimo krizę. Išlaisvintoji Europa bado mugalima. 150 mil. europiečių neužtikina maisto gamyba, nemažas skaičius badauja ir dėl tos priežasties miršta. Pavasariniui artėjant vis daugiau gyventojų pergyvena maisto nedatėklų. "Daily Herald" žiniomis, tik Danijos, D. Britanijos, Švedijos ir Šveicarijos gyventojai gauna nemažiau kaip 2.500 kalorijų dienai. Daugelio valstybių gyventojų maisto davinys nepašoka 1.500 kalorijų. Kai kuriose srityse, pav., rytinėje Austrijoje, Dalmacijoje, Lenkijoje ir net apie Budapeštą badas siaučia. Negeresnėje padėtyje greitai atsидurs visa britų zona, kurioje maisto davinys sumažintas iki 1014 kalorijų.

Mūsų šalyje, kad sunkiai dirbančiam reikalinga maisto dienai 4.000 kalorijų, o šaliniam - 2.400, sveikatai palaikyti - 2.000, ligų apsiginti - 1.500, o senantieji mažiau 1.000 kalorijų - miršta bado.

Badas siaučia ne vien Europos šalyje, kuri buvo neseniai bolševikų žinioje, o dabar ją veldama. Jo grėsmė didėja tiksliai Vokietijoje, valdoma ne bolševikų. Indijoje badas sukėlė neramumus, kurio bolševikų partizanai politiniams tikslams.

"Tribune" išsto anglų nuomone. Aprūpinimas maistu yra viena galiausiai politinių priemonių. Šio sritys yra rūsų zonoje ar žemėse, kurios padalinios tarp SSSE ir vakarų santarvinių. Politikai skaičiuoja, tiekiant paramą baduojantiems. Į baduojančias sritis anglosaksai nustatę maisto šaliną savo įtaką. Bolševikai ir jų simpatikai yra nuomonės, kad Europai nereikalingas maistas iš užjurių, nes tuo būdu mažinama bolševikų įtaka šiame kontinente. Jiems rūpi visur ir visomis priemonėmis sukelti bazuojimą ir jį panaudoti bolševikų politiniams tikslams.

Prezidentas Trumanas pareiškė sprendęs atstovams, kad šiemetinė pasaulio maisto gamyba yra 12 % mažesnė už normalių metų gamybą, todėl JAV šneši iniciatyvos ne vien skatinti maisto gamybą, bet ir suorganizuoti tiekimą, kad pasaulinius didžiausią žmonių nelaimę - badą. JAV valstybės sekretorius Acheson per radiją paskelbė: "Težino pasaulis, kad dedame didžiausias pastangas Europai tiekti kviečius. JAV turi suprasti, kad šioje srityje norime daugiau padaryti, negu iki šiol esame atlikę. Mes laimėjome karą, tad negalime leisti išsivyruti badoi."

Per š.m. pirmąjį pusmetį į Europą iš JAV pristatys 375.000 tonų alyvos, 900.000 tonų mėsos ir žymų kiekį pieno. Šią programą siekiant įgyvendinti atitinkamai pertvarkomas JAV maitinimo ūkis. Maitinimo srityje vadovaujanasi didžiausiu taupumu, o vartojimas varžomas.

Šiais metais, o ypač pirmame pusmetyje, badas Europoje ir Tolyumoje Rytuose sulaukė sunkiai išsprendžiamą problemą. Dalinam jos išrišimui būtinas visų jėgų derinimas. JAV imasi iniciatyvos esančius maisto išteklius patiekti sritims, kurios labiausiai jų trūksta. D. Britanija su jos dominijomis - Australija, Kanada ir kiti kraštai, turintieji maisto išteklius, remia JAV pastangas.

Kolėl JAV staiga susirūpino baduojančiomis sritimis? Į šį klausimą atsako "Die Neue Zeitung": "Nuo skrandžio pareina ne vien melė, bet ir pyktis. Kai badas siaučia, sulaukoma proga pasinaudoti kanliams propagandistams, kad daugeliui galvą susukus ir esamą bėdą sumetus karo laimėjimams."

Anglosaksai gerai žino, kad praeityje daugelį revoliucijų kėlė baduojantieji. Tarp jų ir labartinės partijos esama milžiniško skir-

tumo, nes anuomet nebuvo to milžiniško politinio veiksnio, kuris kiekvieną silpnybę išnaudotų saviems tikslams. Sutremptoji Europa būtina sveikų socialinių sąlygų, ramaus atstatomojo darbo. Ji turi būti bent pakenčiamai seti, kad neišsiliiepsnotų politinės aistros, kurias bolševikai sąmoningai lūgina. /EI/

Manika

IŠ SKAUTŲ GYVENIMO. - Liet. Skautų Sąjunga yra pripažinta Sąjungininkų Kontrolinės Komisijos - Skautų Sąjungai yra leista veikti ir organizuotis. Tarptautinio Skautų Biuro dir. Wilsono gautame laiške išsiaiškiamasi įvykusių L.S.S. suvažiavimu, sveikinamas S-gos valas vyr. sktn. Dr. V. Čepas ir pažymima, kad vy. skautininko laiško nuorašai nusiųsti Prancūzijos ir Amerikos Skautų Sąjungoms. Šiuo metu L.S.S. vadovybė sudaro Pirmiją su pirmininku vyr. sktn. doc. J. Kupriūnu, vyriausiu skautininku Dr. V. Čepu, skaudų vade vyr. sktn. Dr. K. Žilinskiene. Skautų S-gos dvasios vadovu pakviestas prof. kua. St. Ma. Stutthofe koncentracijos stovyklos kalėnys. Sąjungos valijoje yra užsiregistravę šimtas dešimt draugovų, kurios sudaro 12 tuntų ir 10 vietininkių. Be leidžiamos "Skautybės", š.m. sausio 25 d. išėjo pirmasis "Skautų Aido" numeris.

LEIDŽIAMAS VAIKŲ LAIKRAŠTIS. - L.S-gos Valdyba pasiėmė globoti ir leisti A.Gitelščio redaguojamą "Saulutę", vaikams laikraštėlį. Jaz išėjo iš spaudos pirmas numeris. Kaina RM 1,-. Užsiprenumeruoti galima L.S-gos Valdyboje, Dettmold, Bahnhofstr.6. /LŽ/

PASIKEITIMAI "APŽVALGOS" KOLEKTYVE. - Buv. "Apžvalgos" administratorius Kest. Pažemėnais išvyko tęsti studijų. "Apžvalgos" redakcinis kolektyvas iškoja K. Pažemėnui už didelį triūsą ir pasiukojimą sunkiame "Apžvalgos" leidimo darbe ir linki sėkmės studijose. Naujuoju "Apžvalgos" administratoriumi pakviestas J. Daugirdas. - P.V. Grėbliūnas, gyv. Kemptene, "Apžvalgos" leidimo reikalams aukėjo RM 20,-. Už auką nuoširdžiai dėkojame.

NAUJA ANGLŲ K. SKAITYMO KNYGA. - V. Šulcišio lietuviškųjų knygų leidykla Gunzenhausene išleido anglų k. skaitymo knygą "Dick Whittington", kurią spaudai parengė M. Mykolaitytė ir J. Slavėnas. Prie knygos priedu tuotas žolynėlis su ištarimu.

NÜRTINGENO NAUJIENOS. - Šoferių kursuose, kuriems vadovauja Dr. inž. Baublys, teoretinis kursas baigtas ir atliekama važiavimo praktika. Numatoma iš šoferių parengti automechanikus. - Nėseniai pradėti radijo ir elektros mechanikų kursai.

"Apžvalga" išleidžiama tris kartus per mėnesį: 10, 20 ir 30 d.d. Redaguoja J. Sodaitis ir A. Valentinas. Adresas: Nürtingen, Katharinenstr. 31/1, Württemberg.